

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Інститут післядипломної освіти та довузівської підготовки

Кафедра професійної освіти та інноваційних технологій

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Сенсорна інтеграція та Монтессорі-терапія»

Освітня програма
«Спеціальна освіта»

Спеціалізація Логопедія

Спеціальність 016 Спеціальна освіта

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри професійної освіти
та інноваційних технологій
Протокол № 1 від “26” серпня 2021 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

Викладач

Яцишин Н.Я.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Сенсорна інтеграція і Монтесорі - терапія
Освітня програма	Спеціальна освіта
Спеціалізація (за наявності)	016.01 Логопедія
Спеціальність	016 Спеціальна освіта
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	вибіркова
Курс / семестр	3 курс, 5 семестр
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 18 год. Практичні заняття – 8 год. Лабораторні заняття – 4 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу (в межах мети на цілей ОП)

Мета дисципліни – розвиток у студентів професійної педагогічної компетенції на основі формування досвіду створення і використання корекційно-розвиткових інноваційних технологій, формування наукових уявлень про авторські види реабілітаційних програм, зокрема, сенсорну інтеграцію і Монтесорі-терапію, які лікують не одну хворобу, а організм людини в цілому, враховуючи багато факторів.

Завдання – оволодіння студентами теоретичними знаннями та набуття ними практичних навичок для використання та впровадження технологій авторських програм - сенсорної інтеграції Джин Айрес і навчання по методу Марії Монтесорі. у сфері професійної діяльності.

Загальні компетентності

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК-2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

СК-9. Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження.

СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення,

навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання (мають співпадати з матрицею ОП)

РН1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

РН3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

РН4. Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти.

РН6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

РН10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з врахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

РН14. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

РН17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

3. Структура курсу (зразок)

№	Тема	Результати навчання	Завдання
Змістовий модуль 1			
1	Суть теорії сенсорної інтеграції. Розвиток сенсорної інтеграції в онтогенезі	<ol style="list-style-type: none">1. Введення в теорію сенсорної інтеграції. Визначення поняття сенсорної депривації. Рівні сенсорної інтеграції. Сенсорна інтеграція і мозок. Функції долей кори головного мозку. Системний підхід до функціонування головного мозку2. Схематична репрезентація теорії сенсорної інтеграції.3. Основні положення методу Джин Айрес.4. Дослідження про валідність сенсорної інтеграції	Опрацювати відповідні наукові джерела, пройти тестування
2	Розвиток сенсорної інтеграції в онтогенезі	<ol style="list-style-type: none">1. Роль сенсорної інтеграції в психофізичному розвитку дитини. Особливості дітей з порушеннями праксису в різні періоди життєвого циклу. Аспекти впливу сенсорної інтеграції на самопочуття і поведінку людини. Поведінкові прояви розгальмованості. Закордонні моделі надання послуг.	Опрацювати відповідні наукові джерела, пройти тестування

3	Порушення сенсорної інтеграції	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дисфункції праксис: постуральний дефіцит, зниження здібностей до розрізнення тактильних стимулів; зниження білатеральної інтеграції і послідовного розгортання рухів; соматодиспраксія. 2. Порушення сенсорної модуляції; сенсорний захист; гравітаційна невпевненість; непереносимість руху; гіпоактивність. 3. Порушення центральної переробки сенсорної інформації. Сигнали сенсорного перевантаження. Сенсомоторні методики. 4. Характеристика порушень основних сенсорних систем. 	Опрацювати відповідні наукові джерела, пройти тестування
4	Область застосування сенсорно-інтегративної теорії на практиці	<ol style="list-style-type: none"> 1. Способи корекції сенсорних порушень. 2. Сучасний стан корекційної практики в системі освіти і охорони здоров'я. 3. Розробка «сенсорної дієти». Рейфеймінг проблеми 	Опрацювати відповідні наукові джерела, пройти тестування
5	Теорія гри і сенсорна інтеграція. Основне обладнання для корекції сенсорного дефіциту	<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення гри і її можливостей в терапії. Організація середовища для гри. Обладнання для занять по сенсорній інтеграції. 2. Комплекс вправ для вестибулярної, пропріоцептивної, тактильної систем, спрямованих на поповнення дефіциту в сфері сенсорної інтеграції і на формування бази для ефективної роботи всіх сенсорних систем і їх взаємодії і засвоєння всіх необхідних навиків в подальшому. 3. Метод сенсорної інтеграції в діалозі Улли Кіслінг. 4. Основні методи діагностики порушень сенсорної інтеграції. Застосування діагностичного контролю. 5. Складання сенсорного профілю дитини. 	Опрацювати відповідні наукові джерела, пройти тестування
Змістовий модуль 2			
3	Науково-методичні основи проблем Монтессорі-педагогіки і Монтессорі-терапії	<ol style="list-style-type: none"> 1. Основні поняття і принципи Монтессорі-педагогіки; 2. Відмінність методу Монтессорі від традиційних педагогічних методів. Його мета і завдання; 3. Історія виникнення Монтессорі – педагогіки; 4. Основні принципи Монтессорі – педагогіки; 5. Поняття «сенситивні періоди» в теорії М.Монтессорі. 	Опрацювати відповідні наукові джерела, пройти тестування
2	Головні вимоги при практичному проведенні Монтессорі – терапії	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вимоги до Монтессорі-середовища. Його основні принципи 2. Монтессорі-матеріали. Вимоги до них 3. Зони кабінету Монтессорі. 4. Роль педагога і вимоги до нього в Монтессорі-педагогіці. 5. Монтессорі-терапія як подальший розвиток Монтессорі- педагогіки. 	Опрацювати відповідні наукові джерела, пройти тестування

3	Методичні матеріали і обладнання в Монтесорі-методі для застосування в різних зонах кабінету Монтесорі.	6. Сфери застосування Монтесорі-терапії. 1. Іграшки і наочні дидактичні матеріали, їх види. Застосування побутових предметів в Монтесорі – терапії; 2. Користь посібників для раннього розвитку 3. Використання ігор в системі Монтесорі, спрямованих - на розвиток психічних процесів, що формують у дітей уміння аналізувати предмети - на розвиток творчих здібностей - на засвоєння навчального матеріалу, розвиток елементарних математичних уявлень, ознайомлення із звуковим аналізом слова, - на підготовку руки до оволодіння письмом	Опрацювати відповідні наукові джерела, пройти тестування
4	Організація занять Монтесорі. Монтесорі-терапія в корекційній роботі з дітьми	1. Монтесорі-терапія в роботі з дітьми з діагнозом ДЦП. 2. Монтесорі-терапія в роботі з дітьми з діагнозом аутизм. 3. Монтесорі-терапія в роботі з дітьми з СДУГ 4. Форми організації дитячої діяльності, її педагогічно – корекційні напрями.	Опрацювати відповідні наукові джерела, пройти тестування
5	Практична робота Монтесорі-терапевта	1. Робота з батьками в рамках Монтесорі-терапії. 2. Використання Монтесорі – терапії в домашніх умовах 3. Розвиток мовлення в Монтесорі-педагогіці і терапії. 4. Вправи практичного життя. 5. Вправи з водою. 6. 19 заповідей Марії Монтесорі для батьків.	Опрацювати відповідні наукові джерела, пройти тестування

4. Система оцінювання курсу (зразок)

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Тести	30
Консультації	30
Самостійна робота	40
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Тести	10	10	10															30
Консультації	15				15													30
Самостійна р-та										15			15					30
Всього за тиж-нь	25	10	10		15					15			15					100

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
Література для освоєння методу Монтесорі - терапії	
<p>1. Андрушко Л., Єфімова С. Львів-Мюнхен. Навчання дітей методами Марії Монтесорі // Психолог. – 2004. - №17.– С.30.</p> <p>2. Бондар В.І., Ільченко А.М. Психолого-педагогічні основи розвитку дітей в системі М.Монтесорі: Навчальний посібник. – Полтава: РВВ ПДАА, 2009. – 252с.</p> <p>3. Бондар В.І. Інтеграція дітей з обмеженими психофізичними можливостями в загальноосвітні заклади: за і проти// Дефектологія. – 2003. –№3. – С.2-5.</p> <p>4. Ільченко А.М. Розуміння виховного процесу за М.Монтесорі для створення нових педагогічних технологій у спеціальній школі / А.М.Ільченко // Актуальні проблеми спеціальної психології та педагогіки. Збірник наукових праць. – Херсон, 2005. – С.70-75.</p> <p>5. Montessori M. DascreativeKind. –Freiburg; Basel; Wien, 1992. -200 p.</p> <p>6. Жебровський Б. Українська модель школи Марії Монтесорі // Початкова школа. – 2005. - №5.- С.42-44.</p> <p>7. Гноєвська О.Ю. Творче впровадження педагогічних ідей Марії Монтесорі в сучасних умовах освітньої парадигми// Науковий часопис. Корекційна педагогіка УДК 37.015.31(092) – 2013 – С.61-65.</p> <p>8. Вікторія Дмитрієва «Методика раннього розвитку Монтесорі». Москва - 2011 URL:https://avidreaders.ru/read-book/metodika-rannego-razvitiya-marii-montessori-ot.html</p> <p>9. Сільві д'Есклеб «Монтесорі. 150 занять з малюком вдома» URL:https://iknigi.net/avtor-silvi-deskleb/161630-montessori-150-zanyatiy-s-malyshom-doma-silvi-deskleb/read/page-1.html</p> <p>10. Андерлік Л. Путь для всех. Жизнь с Монтеessori. Монтеessori-терапия и оздоровительная педагогика на практике. – М.:–2008.</p> <p>11. Андрущенко Н.В. Монтеessori-педагогика и Монтеessori-терапия. – С.-Пб.: Речь, 2010.-316с.</p> <p>12. Венгер А.А. Восприятие и обучение. – М.: 1969. – 365с.</p> <p>13. Монтеessori М. Дом ребенка: Метод научной педагогики. Пер. с итал. – Гомель: 1993.-332с.</p> <p>14. Орлова Д. Большая книга Монтеessori / Дарья Орлова. – С.-Пб.: Прайм-Еврознак, 2007. – 185, [7] с.: ил. – (Главная книга родителя)</p> <p>15. Ратнер Ф.Л., Юсупова А.Ю. Интегрированное обучение детей с ограниченными возможностями в обществе здоровых детей. – М.: Владос, 2006</p> <p>16. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: Підручник. – Частина І. Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). – К.: Видавництво НПУ імені М.П.Драгоманова, 2007.– 238с.</p> <p>17. Сорокова М.Г. Система М.Монтеessori: теория и практика: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / М.Г.Сорокова. – 3-е изд., стер. – М.: Издательский центр «Академия», 2006. - 384с.</p> <p>18. Сорокова М.Г. «Жизненная практика» и сенсорное воспитание дошкольников по методу Монтеessori. – М.: 1998.- 316с.</p> <p>19. Фаусек Ю. Развитие интеллекта у маленьких детей (по Монтеessori). – Пг.: Начатки знаний, 1922</p> <p>20. Хейнсток Э. Гениев учат с рождения. Система Монтеessori у себя дома / Элизабет Хейнсток; [пер. с англ. А.Н.Степановой]. – М.: ЭКСМО, 2012. – 208с.</p> <p>21. Люкшина О.В. Гіперактивна дитина в сучасному закладі дошкільної освіти.- Тернопіль:Мандрівець, 2018.-88 с.</p> <p>22. Основи медико-соціальної реабілітації дітей з органічним ураженням нервової системи. Навчально-методичний посібник/ за ред. МартинюкаВ.Ю., Зінченка С.М. – К.:Інтермед, 2005.-416 с.</p>	
Інтернет - ресурси	
<p>http://montessoriasociation.org.ua/en/rozvitok-movlennya-v-sistemi-montessori</p> <p>http://montessoriasociation.org.ua/uk/zhyttyeva-praktyka-dlya-malyuka</p> <p>https://learning.ua/blog/202007/sensorni-ihry-dlia-doshkilnykiv-za-metodykoiu-marii-montessori/</p> <p>https://mamusi.org.ua/news/250-rozvyvaiuchi-ihry-za-metodykoiu-montessori.html</p> <p>https://mamovediya.com.ua/ru/montessori-10-igr-dlya-razvitiya-intellekta</p> <p>http://dnz323.edu.kh.ua/navchayemo_vihovuyemo_rozvivayemo/montessori_storinka/zanyattya_po_meto_dike_montessoree/</p> <p>http://www.montessori-center.ru/</p>	

Література з питань сенсорної інтеграції

1. Айрес Э. Дж Ребенок и сенсорная интеграция. Понимание скрытых проблем развития. – М. : «Теревинф», 2013. – 272 с. (Sensory integration and the child understanding hidden sensory challenges).
2. Архипов Б.А., Максимова Е.В. Глубокая чувствительность и тоническая регуляция. Часть 2 – Практика // «Массаж. Эстетика тела», 2011, № 3.
3. Бернштейн Н. А. Физиология движений и активность / Н. А. Бернштейн . – М. : Наука, 1990. – 495 с.
4. Малаховська Е., Шафранська К. Диспраксія з точки зору клінічної логопедії. Міждисциплінарне терапевтичне лікування. Логопед у світі № 11. 2018. URL: <https://forumlogopedy.pl/artukul/dyspraksja-z-perspektywy-logopedii-klinicznej>
5. Смолянинов А., Ванцова А. Рука – мозг. – Братислава: EPSYNEL, 2011. – 109 с.
6. Шпицберг И. Коридор с прозрачными стенами: коррекция нарушений развития сенсорных систем у детей с диагнозом „ранний детский аутизм” / И. Шпицберг // Школьный психолог. М., 2010. - № 20. – С. 39-43. (Corridor with transparent walls: the treatment of developmental disorders of sensory systems in children with a diagnosis of "early infantile autism").
7. Скрипник Т.В. Сенсорна інтеграція як підґрунтя цілісного розвитку дітей з аутизмом // Т.Скрипник. «Особлива дитина: навчання і виховання» К.2017 № 4. – С. 24-26
8. Худик В.А. Диагностика детского развития: методы исследования / В.А. Худик. – К.: Освіта, 1992. – 220 с.
9. Кислинг Улла. Сенсорная интеграция в диалоге: понять ребенка, распознать проблему, помочь обрести равновесие / Улла Кислинг; под ред. Е. В. Клочковой; [пер. с нем. К. А. Шарп]. – М.: Теревинф, 2010. – 227 с.
10. Мурашова Т. А. Сенсорная интеграция и развитие ребенка // Reflexio. 2018. Т. 11, № 1. С. 182–192.
11. Шевцов А. Г., Заплатинська А. Б. Сенсорна інтеграція в системі медико-психолого-педагогічного реабілітування осіб з обмеженнями життєдіяльності // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету імені Івана Огієнка. Серія: соціально-педагогічна. Випуск 12 / За ред. О. В. Гаврилова, В. І. Співака. – Кам'янець-Подільський «Аксіома», 2009. – С. 133-137.
12. Мартинюк В.Ю., Зінченко С.М. Основи медико-соціальної реабілітації дітей з органічними ураженнями нервової системи: навчально-методичний посібник. Київ: Інтермед, 2005. С. 308–311.
13. Анита Банди, Шелли Лейн, Елизабет Мюррей. Сенсорная интеграция. Теория и практика. Москва: Теревинф, 2017. 766 с.
14. Заплатинська А.Б. Становлення поняття «сенсорна інтеграція» у корекційній педагогіці. Корекційна та соціальна педагогіка і психологія. 2013. Вип. 23 (1). С. 48–57.
15. Сміян І.С., Павлишин Г.А., Корицький Г.І., Свірська Н.М., Сковронська А.О., Стеценко Е.В. Реабілітація дітей раннього віку з ураженням нервової системи - запорука їх соціальної адаптації. Медична гідрологія та реабілітація. 2008. Т. 6, № 1. С. 14-20.
16. Максимова Н.Ю. Основи дитячої патопсихології /Н.Ю.Максимова, К.Л. Мілютіна, В.М. Піскун. – К.: Перун,1996. – 464 с.
17. Заваденко Н.Н., Козлова Е.В. Дисфазия развития у детей: перспективы нейротрофической терапии. Журнал неврологии и психиатрии им. С. С. Корсакова. 2013. № 5. Вып. 2. С. 43–47.
18. Заплатинська А.Б., Шевцов А.Г. Сенсорна інтеграція в системі медико-психологопедагогічного реабілітування осіб з обмеженнями життєдіяльності. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету імені Івана Огієнка. 2009. №12. С. 133–137
19. Заплатинська А.Б. Напрями формування та корекції процесів сенсорної інтеграції у дітей із церебральним паралічем. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Соціально-педагогічна. 2012. Вип. 20(2). С. 291-299.
20. Галактионова Г.М., Леханова О.Л. Особенности праксиса у детей с ограниченными возможностями здоровья. Актуальные проблемы экологии и здоровья человека: материалы IV Междунар. науч.-практ. конф. Череповец, 6.4. 2016. С.145 – 148.

Контактна інформація

Кафедра	Кафедра професійної освіти та інноваційних технологій, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57, 104 каб., https://kpoit.pnu.edu.ua kpoit@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	асистент кафедри професійної освіти та інноваційних технологій Яцишин Надія Ярославівна
Контактна інформація викладача	nadiia.iacishin@pnu.edu.ua

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» ➤ Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності». <p>Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див.</p>

	<p>стор. 4.). Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>У разі виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання - «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) – стор.4-5. Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Невідповідна поведінка під час заняття	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» - ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Додаткові бали	<p>Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу. Також за рішенням кафедри професійної освіти та інноваційних технологій студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) – стор. 3.</p>
Неформальна освіта	<p>Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>

